

Κατευθυντήριες γραμμές

**Κατευθυντήριες γραμμές 02/2024 σχετικά με το άρθρο 48
του ΓΚΠΔ**

Έκδοση 2.1

Εγκρίθηκε στις 4 Ιουνίου 2025

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Ιστορικό έκδοσης

Έκδοση 1.0	2 Δεκεμβρίου 2024	Έγκριση κατευθυντήριων γραμμών για δημόσια διαβούλευση
Έκδοση 2.0	4 Ιουνίου 2025	Έγκριση κατευθυντήριων γραμμών μετά από δημόσια διαβούλευση
Έκδοση 2.1	20 Ιουνίου 2025	Βελτιωμένη απεικόνιση του γραφήματος του παραρτήματος

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Το άρθρο 48 του ΓΚΠΔ προβλέπει ότι: «Κάθε απόφαση δικαστηρίου και κάθε απόφαση διοικητικής αρχής τρίτης χώρας που απαιτεί από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία να διαβιβάσει ή να κοινοποιήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να αναγνωρισθεί ή να είναι εκτελεστή καθ' οιονδήποτε τρόπο μόνο εάν βασίζεται σε διεθνή συμφωνία, όπως σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, που ισχύει μεταξύ της αιτούσας τρίτης χώρας και της Ένωσης ή κράτους μέλους, με την επιφύλαξη άλλων λόγων διαβίβασης σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο».

Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών είναι να αποσαφηνιστεί το σκεπτικό και ο στόχος του παρόντος άρθρου, συμπεριλαμβανομένης της αλληλεπίδρασής του με τις άλλες διατάξεις του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ, και να δοθούν πρακτικές συστάσεις για τους υπευθύνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία στην ΕΕ οι οποίοι ενδέχεται να λάβουν αιτήματα κοινοποίησης ή διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρχές τρίτων χωρών.

Ο κύριος στόχος της διάταξης είναι να αποσαφηνίσει ότι οι δικαστικές ή λοιπές αποφάσεις που εκδίδονται από αρχές τρίτων χωρών δεν μπορούν να αναγνωριστούν ή να εκτελεστούν αυτομάτως και απευθείας σε κράτος μέλος της ΕΕ, υπογραμμίζοντας έτσι τη νομική κυριαρχία έναντι του δικαίου τρίτων χωρών. Κατά γενικό κανόνα, η αναγνώριση και η εκτελεστότητα αλλοδαπών δικαστικών και λοιπών αποφάσεων διασφαλίζονται από τις ισχύουσες διεθνείς συμφωνίες.

Ανεξάρτητα από την ύπαρξη ισχύουσας διεθνούς συμφωνίας, εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία στην ΕΕ λάβει και απαντήσει σε αίτημα αρχής τρίτης χώρας για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η εν λόγω ροή δεδομένων αποτελεί διαβίβαση βάσει του ΓΚΠΔ και πρέπει να συμμορφώνεται με το άρθρο 6 και τις διατάξεις του κεφαλαίου V.

Μια διεθνής συμφωνία μπορεί να προβλέπει τόσο τη νομική βάση [σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή ε)] όσο και τους λόγους διαβίβασης [σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α)].

Εάν δεν υπάρχει διεθνής συμφωνία ή εάν η συμφωνία δεν προβλέπει νομική βάση δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή ε), θα μπορούσαν να εξεταστούν άλλες νομικές βάσεις. Ομοίως, εάν δεν υπάρχει διεθνής συμφωνία ή η συμφωνία δεν προβλέπει κατάλληλες εγγυήσεις βάσει του άρθρου 46 παράγραφος 2 στοιχείο α), θα μπορούσαν να ισχύουν άλλοι λόγοι διαβίβασης, συμπεριλαμβανομένων των παρεκκλίσεων του άρθρου 49.

Πίνακας περιεχομένων

1	Εισαγωγή.....	5
2	Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών;	6
3	Ποιος είναι ο στόχος του άρθρου 48;.....	7
4	Σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζεται το άρθρο 48;.....	8
5	Υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν οι υπεύθυνοι επεξεργασίας και οι εκτελούντες την επεξεργασία να απαντήσουν σε αιτήματα αρχών τρίτων χωρών;	9
5.1	Συμμόρφωση με το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ	9
5.2	Συμμόρφωση με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ	12
	Παράρτημα — Πρακτικά βήματα	15

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

Έχοντας υπόψη το άρθρο 70 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (στο εξής: ΓΚΠΔ),

Έχοντας υπόψη τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και ιδίως το παράρτημα XI και το πρωτόκολλο 37 αυτής, όπως τροποποιήθηκαν με την απόφαση της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 154/2018 της 6ης Ιουλίου 2018¹,

Έχοντας υπόψη το άρθρο 12 και το άρθρο 22 του εσωτερικού κανονισμού του,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το άρθρο 48 του ΓΚΠΔ, με τίτλο «Διαβιβάσεις ή κοινοποιήσεις που δεν επιτρέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», προβλέπει ότι: *«Κάθε απόφαση δικαστηρίου και κάθε απόφαση διοικητικής αρχής τρίτης χώρας που απαιτεί από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία να διαβιβάσει ή να κοινοποιήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να αναγνωρισθεί ή να είναι εκτελεστή καθ' οιονδήποτε τρόπο μόνο εάν βασίζεται σε διεθνή συμφωνία, όπως σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, που ισχύει μεταξύ της αιτούσας τρίτης χώρας και της Ένωσης ή κράτους μέλους, με την επιφύλαξη άλλων λόγων διαβίβασης σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο».*
2. Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών είναι να αποσαφηνιστεί το σκεπτικό και ο στόχος του άρθρου 48 του ΓΚΠΔ, συμπεριλαμβανομένης της αλληλεπίδρασής του με τις άλλες διατάξεις του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ, και να δοθούν πρακτικές συστάσεις για τους υπευθύνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία στην ΕΕ οι οποίοι ενδέχεται να λάβουν αιτήματα κοινοποίησης ή διαβίβασης² δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρχές τρίτων χωρών.
3. Η διάταξη αποτελεί μέρος του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ, με τίτλο «Διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς». Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ, το οποίο ορίζει σαφώς ότι **«όλες οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται με σκοπό να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων που εγγυάται ο [ΓΚΠΔ] δεν υπονομεύεται»**. Επιπλέον, το άρθρο 48 θα πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 102 του ΓΚΠΔ, η οποία καθιστά σαφές ότι ο ΓΚΠΔ *«(...) δεν θίγει τις διεθνείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί*

¹ Οι αναφορές στην «ΕΕ» και στα «κράτη μέλη» στο παρόν έγγραφο θα πρέπει να νοούνται ως αναφορές στον «ΕΟΧ» και στα «κράτη μέλη του ΕΟΧ» αντίστοιχα.

² Το άρθρο 48 αναφέρεται σε «διαβιβάσεις ή κοινοποιήσεις». Ως εκ τούτου, αυτή θα είναι η ορολογία που θα χρησιμοποιείται σε ολόκληρο το κείμενο των κατευθυντήριων γραμμών, μολονότι το ΕΣΠΔ κατέστησε σαφές στις κατευθυντήριες γραμμές 05/2021 ότι η κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να χαρακτηριστεί ως διαβίβαση υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται τα τρία κριτήρια των κατευθυντήριων γραμμών (βλέπε μέρος 2.2 των κατευθυντήριων γραμμών 05/2021 του ΕΣΠΔ σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ της εφαρμογής του άρθρου 3 και των διατάξεων για τις διεθνείς διαβιβάσεις σύμφωνα με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ).

μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών οι οποίες διέπουν τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προβλέπουν κατάλληλες εγγυήσεις για τα υποκείμενα των δεδομένων».

2 ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ;

4. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές επικεντρώνονται σε αιτήματα που αποσκοπούν στην άμεση συνεργασία μεταξύ αρχής τρίτης χώρας και ιδιωτικής οντότητας στην ΕΕ (σε αντίθεση με άλλα σενάρια όπου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ανταλλάσσονται απευθείας μεταξύ δημόσιων αρχών στην ΕΕ και σε τρίτες χώρες αντίστοιχα, π.χ. βάσει σύμβασης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής). Τέτοιου είδους αιτήματα μπορεί να προέρχονται από κάθε είδους δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εποπτεύουν τον ιδιωτικό τομέα, όπως οι τραπεζικές ρυθμιστικές αρχές και οι φορολογικές αρχές, καθώς και από αρχές που έχουν ως αντικείμενο την επιβολή του νόμου και την εθνική ασφάλεια³.
5. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές καλύπτουν μόνο την περίπτωση κατά την οποία τα εν λόγω αιτήματα απευθύνονται σε υπευθύνους επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία στην ΕΕ, των οποίων η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπόκειται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.
6. Το άρθρο 48 δεν κάνει διάκριση μεταξύ ιδιωτικών ή δημόσιων υπευθύνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία που λαμβάνουν αίτημα για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από αρχές τρίτων χωρών. Ωστόσο, για τους σκοπούς των κατευθυντήριων γραμμών, η ακόλουθη ανάλυση επικεντρώνεται στα απευθείας αιτήματα που υποβάλλονται προς ιδιωτικές οντότητες στην ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτό φαίνεται να είναι το συνηθέστερο σενάριο εφαρμογής του άρθρου 48 και ότι τα αιτήματα προς δημόσιες αρχές συνήθως εμπίπτουν σε πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας το οποίο ορίζεται σε διεθνείς συμφωνίες.
7. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι, πέραν των απαιτήσεων του ΓΚΠΔ, η συνεργασία με δημόσιες αρχές τρίτων χωρών μπορεί να διέπεται από πρόσθετους κανόνες⁴. Οι εν λόγω απαιτήσεις δεν εξετάζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

³ Για τους σκοπούς της επιβολής του νόμου και της εθνικής ασφάλειας, η ανταλλαγή δεδομένων πραγματοποιείται συνήθως μεταξύ των εμπλεκόμενων αρχών και, ως εκ τούτου, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 48, καθώς αυτοί οι τύποι διαβιβάσεων δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ επαναλαμβάνει τη θέση που εξέφρασε στις κατευθυντήριες γραμμές του σχετικά με το άρθρο 49 του ΓΚΠΔ, σύμφωνα με την οποία: «Στις περιπτώσεις διεθνούς συμφωνίας, όπως σύμβασης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής (ΣΑΔΣ), οι εταιρείες της ΕΕ θα πρέπει γενικά να απορρίπτουν απευθείας αιτήματα και να παραπέμπουν την αιτούσα αρχή της τρίτης χώρας σε υφιστάμενη ΣΑΔΣ ή συμφωνία». Ωστόσο, πρόσφατα έχει παρατηρηθεί μια τάση διαπραγμάτευσης διεθνών συμφωνιών που προβλέπουν επίσης τη δυνατότητα απευθείας υποβολής αιτημάτων από αρχές επιβολής του νόμου σε τρίτες χώρες για πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία από ιδιωτικές οντότητες στην ΕΕ, π.χ. το δεύτερο πρόσθετο πρωτόκολλο της σύμβασης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο σχετικά με την ενισχυμένη συνεργασία και τη γνωστοποίηση ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων (CETS αριθ. 224).

⁴ Για παράδειγμα, όταν πρόκειται για συνεργασία με αρχές επιβολής του νόμου σε τρίτη χώρα, εφαρμόζονται επίσης οι κανόνες ποινικής δικονομίας του κράτους μέλους της οντότητας που λαμβάνει το αίτημα.

8. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν καλύπτουν ένα άλλο σενάριο που μπορεί να συμβεί στην πράξη, όπου μια αρχή τρίτης χώρας ζητεί δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από οντότητα που βρίσκεται στην επικράτεια της (μητρική εταιρεία), η οποία στη συνέχεια ζητεί τα δεδομένα από τη θυγατρική της στην ΕΕ προκειμένου να είναι σε θέση να απαντήσει στο αίτημα. Σε μια τέτοια περίπτωση, η ροή δεδομένων από τη θυγατρική στην ΕΕ προς τη μητρική εταιρεία σε τρίτη χώρα συνιστά διαβίβαση. Συνεπώς, η θυγατρική που βρίσκεται στην ΕΕ, ως εξαγωγέας, πρέπει να συμμορφώνεται με τον ΓΚΠΔ και ιδίως με το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ και το κεφάλαιο V. Ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής της, σχετικό εργαλείο για τις εν λόγω διαβιβάσεις μπορεί να αποτελεί η έκδοση απόφασης επάρκειας βάσει του άρθρου 45. Ωστόσο, δεδομένου ότι το αίτημα απευθύνεται αρχικά σε οντότητα της ίδιας τρίτης χώρας με εκείνη της αιτούσας δημόσιας αρχής, το σενάριο αυτό δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 48.

3 ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 48;

9. Σύμφωνα με το άρθρο 48, οι δικαστικές και λοιπές αποφάσεις των αρχών τρίτων χωρών που απαιτούν από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούνται την επεξεργασία στην ΕΕ να διαβιβάσει ή να κοινοποιήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να αναγνωριστούν και να είναι εκτελεστές μόνο εάν βασίζονται σε εφαρμοστέα διεθνή συμφωνία⁵, όπως σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής (ΣΑΔΣ) που ισχύει μεταξύ της αιτούσας χώρας και της ΕΕ ή κράτους μέλους⁶, με την επιφύλαξη άλλων λόγων διαβίβασης σύμφωνα με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ. Το άρθρο αυτό ρυθμίζει την πρόσβαση των δικαστηρίων και των αρχών τρίτων χωρών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που προστατεύονται βάσει του ΓΚΠΔ. Η αιτιολογική σκέψη 115 διευκρινίζει ότι η διάταξη αποσκοπεί στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την εξωεδαφική εφαρμογή νόμων τρίτων χωρών η οποία «μπορεί να παραβιάζει το διεθνές δίκαιο και να εμποδίζει την επίτευξη της προστασίας των φυσικών προσώπων που διασφαλίζει στην Ένωση ο [ΓΚΠΔ]».
10. Ως εκ τούτου, όταν τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία στην ΕΕ διαβιβάζονται ή κοινοποιούνται ως απάντηση σε απευθείας αίτημα αρχής τρίτης χώρας, η εν λόγω κοινοποίηση υπόκειται στον ΓΚΠΔ και συνιστά διαβίβαση κατά την έννοια του κεφαλαίου V. Αυτό σημαίνει ότι, όπως και για κάθε διαβίβαση που υπόκειται στον ΓΚΠΔ, πρέπει να υπάρχει νομική βάση για την επεξεργασία στο άρθρο 6 και λόγος διαβίβασης στο κεφάλαιο V.

⁵ Όσον αφορά διεθνή συμφωνία συναπτόμενη από την Ένωση, βλέπε απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση C-327/91, Γαλλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, σκέψη 27. Σε σχέση με το άρθρο 228 της συνθήκης ΕΟΚ, το ΔΕΕ σημειώνει ότι το άρθρο 228 χρησιμοποιεί τον όρο «συμφωνία» υπό γενική έννοια, προκειμένου να χαρακτηρίσει κάθε δέσμευση που αναλαμβάνεται από υποκείμενα διεθνούς δικαίου και έχει αναγκαστική ισχύ, ασχέτως του επίσημου χαρακτηρισμού της.

⁶ Η διατύπωση αυτή αντικατοπτρίζει τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, σύμφωνα με τους οποίους απόφαση εθνικού δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής δεν παράγει έννομα αποτελέσματα σε άλλες δικαιοδοσίες, εκτός εάν αυτό προβλέπεται από ισχύουσα διεθνή συμφωνία. Έτσι, όταν οι δικαστικές ή λοιπές αποφάσεις τρίτης χώρας απευθύνονται σε οντότητες εντός της ΕΕ, πρέπει να υπάρχει διεθνής συμφωνία μεταξύ της εν λόγω τρίτης χώρας και της ΕΕ ή του εν λόγω κράτους μέλους, προκειμένου οι εν λόγω δικαστικές ή λοιπές αποφάσεις να αναγνωρίζονται και να είναι εκτελεστές βάσει του δικαίου της Ένωσης ή του κράτους μέλους. Ωστόσο, η ανάγκη ύπαρξης διεθνούς συμφωνίας προκειμένου μια δικαστική ή άλλη απόφαση τρίτης χώρας να αναγνωριστεί και να είναι εκτελεστέα πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του κατά πόσον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ακόμη και όταν δεν υπάρχει τέτοια συμφωνία, μπορούν να διαβιβαστούν νόμιμα σε τρίτη χώρα.

11. Το ΕΣΠΔ επιβεβαιώνει ότι αίτημα αλλοδαπής αρχής δεν συνιστά αφ' εαυτού νομική βάση για την επεξεργασία ούτε λόγο διαβίβασης⁷.

4 ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 48;

12. Το άρθρο 48 εφαρμόζεται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία στην ΕΕ λαμβάνει δικαστική ή άλλη απόφαση διοικητικής αρχής ή δικαστηρίου τρίτης χώρας με την οποία ζητείται η διαβίβαση ή η κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι όροι «δικαστήριο» και «διοικητική αρχή» της διάταξης αναφέρονται σε δημόσιο φορέα σε τρίτη χώρα. Το ΕΣΠΔ διαπιστώνει ότι η ορολογία που χρησιμοποιεί ο φορέας τρίτης χώρας για να χαρακτηρίσει το αίτημά του ως «δικαστική ή άλλη απόφαση» δεν είναι αποφασιστικής σημασίας για την εφαρμογή του άρθρου 48, εφόσον πρόκειται για επίσημο αίτημα αρχής τρίτης χώρας.
13. Το ΕΣΠΔ θεωρεί ότι η διατύπωση του άρθρου 48 περιλαμβάνει κάθε δυνατό τρόπο με τον οποίο ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία στην ΕΕ θα μπορούσε να καταστήσει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προσβάσιμα σε αρχή τρίτης χώρας.
14. Το άρθρο 48 δεν περιορίζει τους σκοπούς για τους οποίους η αρχή τρίτης χώρας μπορεί να ζητήσει δεδομένα. Ως εκ τούτου, στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης εμπίπτουν αιτήματα που εκδίδονται από αρχές τρίτων χωρών σε διάφορα πλαίσια και για διάφορους σκοπούς, π.χ. αιτήματα από αρχές επιβολής του νόμου ή εθνικής ασφάλειας, ρυθμιστικές αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα ή δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την έγκριση φαρμακευτικών προϊόντων, ιατροτεχνολογικών προϊόντων κ.λπ.
15. Το άρθρο 48 δεν κάνει διάκριση μεταξύ της κατάστασης στην οποία μια αρχή τρίτης χώρας ζητεί από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία στην ΕΕ να διαβιβάσει ή να κοινοποιήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία μπορεί να αρνηθεί να συμμορφωθεί με το αίτημα χωρίς δυσμενείς νομικές επιπτώσεις βάσει του δικαίου της ΕΕ ή της νομοθεσίας τρίτης χώρας και της κατάστασης στην οποία η άρνηση μπορεί να οδηγήσει σε κυρώσεις λόγω μη συμμόρφωσης. Το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι **σε όλες τις περιπτώσεις πρέπει να εφαρμόζεται «διαδικασία δύο σταδίων»** όσον αφορά οποιαδήποτε διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες: *«πρώτον, πρέπει να εφαρμόζεται μια νομική βάση στην επεξεργασία των δεδομένων μαζί με όλες τις σχετικές διατάξεις του ΓΚΠΔ· και δεύτερον, πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις του κεφαλαίου V. Ως εκ τούτου, η επεξεργασία, δηλαδή η διαβίβαση ή η κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει να τηρεί τις γενικές αρχές του άρθρου 5 και πρέπει να βασίζεται σε νομική βάση, όπως αναφέρεται στο άρθρο 6 του ΓΚΠΔ»*⁸.

⁷ Για τον σκοπό αυτόν, βλέπε επίσης την κοινή απάντηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ προς την επιτροπή LIBE σχετικά με τον αντίκτυπο του νόμου των ΗΠΑ για το υπολογιστικό νέφος (US Cloud Act) στο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (παράρτημα), σ. 3.

⁸ Βλέπε την κοινή απάντηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ προς την επιτροπή LIBE σχετικά με τον αντίκτυπο του νόμου των ΗΠΑ για το υπολογιστικό νέφος (US Cloud Act) στο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σ. 3. Βλέπε Κατευθυντήριες γραμμές 2/2018 του ΕΣΠΔ αναφορικά με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 49 του κανονισμού 2016/679, οι οποίες εκδόθηκαν στις 25 Μαΐου 2018.

5 ΥΠΟ ΠΟΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΕΣ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΟΥΝ ΣΕ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΑΡΧΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ;

16. Το άρθρο 48 αποτελεί μέρος του κεφαλαίου V του ΓΚΠΔ με τίτλο «Διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς» και πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ, το οποίο ορίζει ότι *«κάθε διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία ή προορίζονται να υποβληθούν σε επεξεργασία μετά από τη διαβίβασή τους σε τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό πραγματοποιείται μόνο εάν, με την επιφύλαξη των λοιπών διατάξεων του παρόντος κανονισμού, οι προϋποθέσεις που θεσπίζονται στο παρόν κεφάλαιο τηρούνται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία, μεταξύ άλλων για περαιτέρω διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την τρίτη χώρα ή τον διεθνή οργανισμό σε άλλη τρίτη χώρα ή άλλο διεθνή οργανισμό»*. Επιπλέον, η αιτιολογική σκέψη 115 του ΓΚΠΔ διευκρινίζει ότι οι διαβιβάσεις θα πρέπει να επιτρέπονται μόνον εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις του ΓΚΠΔ. Αυτό σημαίνει ότι κάθε διαβίβαση ή κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ως απάντηση σε αίτημα αρχής τρίτης χώρας απαιτεί νομική βάση για την επεξεργασία (άρθρο 6 του ΓΚΠΔ) και συμμόρφωση με τις απαιτήσεις για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς (κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ).
17. Όπως προαναφέρθηκε, εκτός από τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον ΓΚΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία ενδέχεται να πρέπει να τηρεί και πρόσθετες απαιτήσεις που απορρέουν από άλλες νομικές πράξεις, π.χ. εθνικούς διαδικαστικούς κανόνες ή διεθνείς συμφωνίες που προβλέπουν συνεργασία με την αρχή τρίτης χώρας.
18. Επιπλέον, εάν ο αποδέκτης του αιτήματος είναι ο εκτελών την επεξεργασία, ο εν λόγω εκτελών την επεξεργασία πρέπει να ενημερώσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και να ακολουθήσει τις οδηγίες του υπευθύνου επεξεργασίας όσον αφορά το αίτημα, εκτός εάν το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία του απαγορεύει να ενημερώσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για «σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος»⁹.

5.1 Συμμόρφωση με το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ

19. Σύμφωνα με το άρθρο 44 του ΓΚΠΔ, η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτη χώρα πραγματοποιείται μόνο εάν, με την επιφύλαξη των λοιπών διατάξεων του ΓΚΠΔ, τηρούνται οι προϋποθέσεις του κεφαλαίου V. Ως εκ τούτου, η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς πρέπει επίσης να πληροί τις προϋποθέσεις των λοιπών διατάξεων του ΓΚΠΔ.
20. Το άρθρο 5 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ ορίζει γενικές και υποχρεωτικές αρχές για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2, ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υπεύθυνος για τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1 (αυτό ισχύει και όταν οι δραστηριότητες επεξεργασίας εκτελούνται μέσω εκτελούντος την επεξεργασία). Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1, κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να έχει νομική βάση σύμφωνα με το άρθρο 6. Συνεπώς, απαιτείται νομική ανάλυση για κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

⁹ Βλέπε για τον σκοπό αυτόν το άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ και τις κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τις έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία στον ΓΚΠΔ, οι οποίες εκδόθηκαν στις 7 Ιουλίου 2021.

21. Η περίπτωση που περιγράφεται στο άρθρο 48 προϋποθέτει ότι υπάρχει απόφαση δικαστηρίου ή απόφαση διοικητικής αρχής τρίτης χώρας, η οποία απαιτεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία στην ΕΕ να διαβιβάσει ή να κοινοποιήσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Επιπλέον, αυτό το αίτημα από αρχή τρίτης χώρας μπορεί να αναγνωριστεί ή να είναι εκτελεστό μόνο εάν βασίζεται σε διεθνή συμφωνία, η οποία μπορεί να προσδώσει στο εν λόγω αίτημα την ισχύ νομικής υποχρέωσης στην οποία υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας, και η μη συμμόρφωση θα είχε νομικές συνέπειες. Όταν η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται με σκοπό την εκπλήρωση νομικής υποχρέωσης, **το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ)** παρέχει ρητή νομική βάση. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ είναι της γνώμης ότι για την περίπτωση που περιγράφεται στο άρθρο 48, όταν υπάρχει ισχύουσα διεθνής συμφωνία, η κατάλληλη νομική βάση για τη διαβίβαση θα ήταν το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) σε συνδυασμό με το άρθρο 6 παράγραφος 3, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις των εν λόγω διατάξεων.
22. Ως ισχύουσα διεθνής συμφωνία νοείται η διεθνής συμφωνία που προβλέπει τη δυνατότητα υποβολής απευθείας αιτημάτων από δημόσιες αρχές σε τρίτες χώρες για πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία από ιδιωτικές οντότητες στην ΕΕ. Εάν δεν υπάρχει τέτοια συμφωνία αλλά διεθνής συμφωνία που προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ δημόσιων αρχών στον συγκεκριμένο τομέα, όπως σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής (ΣΑΔΣ), οι ιδιωτικές οντότητες στην ΕΕ θα πρέπει γενικά να παραπέμπουν την αιτούσα αρχή της τρίτης χώρας στην εθνική αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από την ΣΑΔΣ ή τη συμφωνία.
23. Σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με την ύπαρξη διεθνούς συμφωνίας και τη φύση της, οι οντότητες στην ΕΕ που λαμβάνουν αίτημα μπορούν να έρχονται σε επαφή και να διαβουλεύονται με τις οικείες εθνικές αρμόδιες αρχές (για παράδειγμα Υπουργείο Δικαιοσύνης, Υπουργείο Εξωτερικών, τομεακές εποπτικές αρχές κ.λπ.).
24. Στις περιπτώσεις που δεν απορρέει νομική υποχρέωση από διεθνή συμφωνία για τον υπεύθυνο επεξεργασίας, εξακολουθεί να υπάρχει η δυνατότητα χρήσης άλλων νομικών βάσεων βάσει του άρθρου 6, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι νομικές απαιτήσεις που ορίζονται στο κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ. Ωστόσο, η εφαρμογή αυτών των άλλων νομικών βάσεων πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά κατά περίπτωση. Λόγω του μεγάλου αριθμού πιθανών περιπτώσεων, γενικές δηλώσεις σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 6 μπορούν να γίνουν μόνο σε πολύ περιορισμένο βαθμό.
25. Καταρχήν, η συναίνεση σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο α) θα μπορούσε να θεωρηθεί ως νομική βάση για τη διαβίβαση σε τρίτες χώρες. Ωστόσο, η χρήση της συναίνεσης ως νομικής βάσης συνήθως δεν ενδείκνυται σε ορισμένους τομείς, ιδίως εάν η επεξεργασία των δεδομένων σχετίζεται με την άσκηση εξουσιών¹⁰.

¹⁰ Βλέπε στο πλαίσιο αυτό τη νομική έννοια της αιτιολογικής σκέψης 43 πρώτη περίοδος, σχετικά με την απαίτηση της ελεύθερης συγκατάθεσης. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο εάν η υπόθεση αφορά δημόσιους φορείς από τρίτες χώρες. Βλέπε επίσης την κοινή απάντηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ προς την επιτροπή LIBE σχετικά με τον αντίκτυπο του νόμου των ΗΠΑ για το υπολογιστικό νέφος (US Cloud Act) στο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υποσημείωση 28.

26. Η εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο β) φαίνεται να αποκλείεται από τη διατύπωσή του και μόνο. Ως εκ τούτου, το ΕΣΠΔ είναι της άποψης ότι μια ιδιωτική οντότητα στην ΕΕ **δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο β)** ως κατάλληλη νομική βάση για να απαντήσει σε αίτημα διαβίβασης ή κοινοποίησης από αρχή τρίτης χώρας.
27. Σε περιπτώσεις στις οποίες η κοινοποίηση βάσει διεθνούς συμφωνίας δεν είναι υποχρεωτική, αλλά η συνεργασία αυτή εξακολουθεί να επιτρέπεται βάσει του δικαίου της ΕΕ ή κράτους μέλους, το **άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο ε)** θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δεδομένου ότι αυτό μπορεί να κριθεί αναγκαίο για την εκτέλεση του καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον¹¹. Στις περιπτώσεις αυτές, η επεξεργασία πρέπει να έχει ως βάση το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους, όπως απαιτείται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ.
28. Όσον αφορά το **άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο δ)**, το ΕΣΠΔ αναγνωρίζει ότι, σε συγκεκριμένες και καθορισμένες περιστάσεις, **τα ζωτικά συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων** θα μπορούσαν να μνημονεύονται ως νομική βάση για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατόπιν αιτήματος τρίτης χώρας, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στο διεθνές δίκαιο¹². Όσον αφορά το **ζωτικό συμφέρον άλλων προσώπων**, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι «η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με βάση το ζωτικό συμφέρον άλλου φυσικού προσώπου θα πρέπει κατ' αρχήν να διενεργείται μόνο εάν είναι πρόδηλο ότι η επεξεργασία δεν μπορεί να έχει άλλη νομική βάση»¹³.
29. Ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση, το ΕΣΠΔ υποθέτει ότι η επίκληση του **άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο στ)** μπορεί να είναι δυνατή για διαβιβάσεις ή κοινοποιήσεις σε αρχές τρίτων χωρών¹⁴ σε εξαιρετικές περιστάσεις. Για τον σκοπό αυτόν, το ΕΣΠΔ υπενθυμίζει ότι κάθε επεξεργασία που βασίζεται στα έννομα συμφέροντα του υπευθύνου επεξεργασίας ή τρίτων πρέπει να είναι αναγκαία και να σταθμίζεται με τα συμφέροντα ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων¹⁵. Το αποτέλεσμα του κριτηρίου στάθμισης

¹¹ Βλέπε για παράδειγμα το άρθρο 6 του δεύτερου πρόσθετου πρωτοκόλλου της σύμβασης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο σχετικά με την ενισχυμένη συνεργασία και τη γνωστοποίηση ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων (CETS αριθ. 224).

¹² Αυτό θα μπορούσε, για παράδειγμα, να συμβεί στην περίπτωση αιτημάτων πρόσβασης σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ανηλίκους που έχουν απαχθεί ή σε άλλες περιπτώσεις όπου η διαβίβαση είναι προς το ζωτικό συμφέρον των ίδιων των υποκειμένων των δεδομένων.

¹³ Αιτιολογική σκέψη 46 του ΓΚΠΔ.

¹⁴ Για περισσότερες πληροφορίες, βλέπε Guidelines 1/2024 on processing of personal data based on Article 6(1)(f) GDPR (Κατευθυντήριες γραμμές 1/2024 του ΕΣΠΔ σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του ΓΚΠΔ), (έκδοση 1.0), που εκδόθηκαν στις 8 Οκτωβρίου 2024.

¹⁵ Κατά την εκτίμηση των επιπτώσεων στα συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων λαμβάνονται υπόψη τυχόν πιθανές (δυναμικές ή πραγματικές) συνέπειες της επεξεργασίας δεδομένων για το υποκείμενο των δεδομένων, οι αρχές της αναλογικότητας για την προστασία των δεδομένων, καθώς και στοιχεία όπως, για παράδειγμα, η σοβαρότητα των προσαπτόμενων παραβάσεων που ενδέχεται να κοινοποιηθούν, το αντικείμενο του αιτήματος, τα ισχύοντα πρότυπα και οι διαδικαστικές εγγυήσεις στην τρίτη χώρα, και οι εφαρμοστέες εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων. Κατά την εν λόγω εκτίμηση δίνεται επίσης ιδιαίτερη προσοχή στη φύση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε επεξεργασία. Επιπλέον, ο ΓΚΠΔ εισήγαγε επίσης την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη οι εύλογες προσδοκίες του υποκειμένου των δεδομένων. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το κριτήριο αναγκαιότητας και στάθμισης, βλέπε επίσης Guidelines 1/2024 on processing of personal data based on Article 6(1)(f) GDPR (Κατευθυντήριες γραμμές 1/2024 του ΕΣΠΔ σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του ΓΚΠΔ, (έκδοση 1.0), που εκδόθηκαν στις 8 Οκτωβρίου 2024.

καθορίζει κατά πόσον είναι δυνατή η επίκληση του έννομου συμφέροντος ως νομικής βάσης για την επεξεργασία. **Καταρχήν, κάθε επεξεργασία που βασίζεται στο έννομο συμφέρον περιορίζεται, σε κάθε περίπτωση, σε ό,τι είναι αποδεδειγμένα αναγκαίο για την επιδίωξη αυτού του ειδικού συμφέροντος του υπευθύνου επεξεργασίας ή των τρίτων.**

30. Παρά το γεγονός ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενδέχεται να έχει έννομο συμφέρον να συμμορφωθεί με αίτημα κοινοποίησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε αρχή τρίτης χώρας, ένας ιδιώτης επιχειρηματίας που ενεργεί ως υπεύθυνος επεξεργασίας δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο στ) για τη συλλογή και την αποθήκευση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με προληπτικό τρόπο, προκειμένου να είναι σε θέση να κοινοποιήσει τις εν λόγω πληροφορίες, κατόπιν αιτήματος, στις αρχές επιβολής του νόμου, με σκοπό την πρόληψη, διερεύνηση και δίωξη αξιόποινων πράξεων, όταν οι εν λόγω δραστηριότητες επεξεργασίας δεν σχετίζονται με τις δικές του πραγματικές (οικονομικές και εμπορικές) δραστηριότητες¹⁶. Επιπλέον, το ΕΣΠΔ, σε σχέση με συγκεκριμένη κατάσταση, έχει προηγουμένως κρίνει ότι τα συμφέροντα ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων στις συγκεκριμένες περιστάσεις υπερισχύουν του συμφέροντος του υπευθύνου επεξεργασίας να ανταποκριθεί στο αίτημα αρχής επιβολής του νόμου τρίτης χώρας προκειμένου να αποφευχθούν κυρώσεις λόγω μη συμμόρφωσης¹⁷.

5.2 Συμμόρφωση με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ

31. Όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 48 πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με το άρθρο 44, τη γενική αρχή για τις διαβιβάσεις η οποία εισάγει το εν λόγω κεφάλαιο. Το άρθρο 44 ορίζει τις ακόλουθες προϋποθέσεις για τις διαβιβάσεις βάσει του ΓΚΠΔ: κάθε διαβίβαση υπόκειται στις λοιπές σχετικές διατάξεις του ΓΚΠΔ και πρέπει να συμμορφώνεται με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο κεφάλαιο V (τη διαδικασία δύο σταδίων), *«με σκοπό να διασφαλίζεται ότι το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων που εγγυάται ο παρών κανονισμός δεν υπονομεύεται»*. Οι διατάξεις σχετικά με τις διεθνείς διαβιβάσεις έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να διασφαλίζουν ότι διατηρείται το υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της ΕΕ όταν διαβιβάζονται δεδομένα σε τρίτες χώρες με διαφορετικά νομικά συστήματα και επίπεδα προστασίας των δεδομένων.
32. Για τον σκοπό αυτόν, στο κεφάλαιο V απαριθμούνται οι λόγοι για διαβιβάσεις, αρχής γενομένης από τις αποφάσεις επάρκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βάσει του άρθρου 45. Εάν δεν υπάρχει απόφαση περί επάρκειας, μπορούν να προβλέπονται κατάλληλες εγγυήσεις από κάποιο από τα εργαλεία διαβίβασης που προβλέπονται στο άρθρο 46. Ελλείψει απόφασης επάρκειας ή κατάλληλων εγγυήσεων, θα μπορούσαν να εφαρμόζονται οι παρεκκλίσεις του άρθρου 49 σε περιορισμένο αριθμό ειδικών περιπτώσεων.
33. Σε αντίθεση με τις άλλες διατάξεις του κεφαλαίου V, το άρθρο 48 δεν αποτελεί λόγο διαβίβασης. Η ίδια η διάταξη δεν περιέχει εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων, αλλά διευκρινίζει ότι οι δικαστικές ή άλλες αποφάσεις αρχών τρίτων χωρών δεν μπορούν να αναγνωριστούν ή να εκτελεστούν στην ΕΕ, εκτός εάν αυτό προβλέπεται από διεθνή συμφωνία. Ως εκ τούτου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία στην ΕΕ, προτού απαντήσει σε αίτημα

¹⁶ Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 4ης Ιουλίου 2023, Meta Platforms Inc κ.λπ. κατά Bundeskartellamt, υπόθεση C-252/21, σκέψεις 124 και 132.

¹⁷ Βλέπε τη θέση που έχει ήδη εκφράσει το ΕΣΠΔ για τον τομέα της επιβολής του νόμου και της εθνικής ασφάλειας στην κοινή απάντηση ΕΣΠΔ-ΕΕΠΔ προς την επιτροπή LIBE σχετικά με τον αντίκτυπο του νόμου των ΗΠΑ για το υπολογιστικό νέφος (US Cloud Act) στο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

αρχής τρίτης χώρας που εμπίπτει στο άρθρο 48, πρέπει να προσδιορίσει εφαρμοστέο λόγο διαβίβασης σε άλλη διάταξη του κεφαλαίου V.

34. Σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α), οι κατάλληλες εγγυήσεις μπορούν να προβλεφθούν μέσω «ενός νομικά δεσμευτικού και εκτελεστού μέσου μεταξύ δημόσιων αρχών ή φορέων», δηλαδή με διεθνή συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 48. Οι εν λόγω συμφωνίες συνάπτονται από κράτη και παραδοσιακά επιτρέπουν τη συνεργασία μεταξύ δημόσιων αρχών, αλλά μπορούν και να προβλέπουν την άμεση συνεργασία μεταξύ ιδιωτικών οντοτήτων και δημόσιων αρχών¹⁸. Εάν μια διεθνής συμφωνία καλύπτει τη συνεργασία μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία στην ΕΕ και της αιτούσας αρχής τρίτης χώρας, η συμφωνία αυτή μπορεί να αποτελέσει λόγο διαβίβασης εάν προβλέπει τις κατάλληλες εγγυήσεις σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α).
35. Το ΕΣΠΔ έχει καταρτίσει κατάλογο ελάχιστων εγγυήσεων που πρέπει να περιλαμβάνονται σε διεθνείς συμφωνίες οι οποίες εμπίπτουν στο άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α). Οι εν λόγω εγγυήσεις πρέπει να μπορούν να διασφαλίζουν ότι τα υποκείμενα των δεδομένων των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται απολαύουν ενός επιπέδου προστασίας ουσιαστικά ισοδύναμου με αυτό που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ¹⁹. Κατά συνέπεια, οι ισχύουσες διεθνείς συμφωνίες²⁰ που προβλέπουν τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει μεταξύ άλλων να απαιτούν από αμφότερα τα μέρη να εγγυώνται τις βασικές αρχές προστασίας των δεδομένων, δηλαδή να διασφαλίζουν εκτελεστά και ουσιαστικά δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, να περιλαμβάνουν περιορισμούς στις περαιτέρω διαβιβάσεις και στην κοινοχρησία δεδομένων, καθώς και πρόσθετες εγγυήσεις για ευαίσθητα δεδομένα, και να προβλέπουν ανεξάρτητους μηχανισμούς προσφυγής και εποπτείας²¹. Οι κατάλληλες εγγυήσεις μπορούν να περιλαμβάνονται απευθείας στη διεθνή συμφωνία, η οποία προβλέπει την άμεση συνεργασία μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και των αρχών της τρίτης χώρας, ή σε χωριστή νομικά δεσμευτική πράξη.
36. Το άρθρο 48 αναφέρεται σε διεθνή συμφωνία «με την επιφύλαξη άλλων λόγων διαβίβασης σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο». Κατά τη γνώμη του ΕΣΠΔ, όσον αφορά τις απαιτήσεις του κεφαλαίου V²², η διατύπωση αυτή θα μπορούσε να καλύπτει δύο πιθανές περιπτώσεις:

¹⁸ Το ΕΣΠΔ δεν γνωρίζει την ύπαρξη πολλών διεθνών συμφωνιών αυτού του είδους. Ένα παράδειγμα είναι το έγγραφο του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο: Δεύτερο πρόσθετο πρωτόκολλο της σύμβασης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο σχετικά με την ενισχυμένη συνεργασία και τη γνωστοποίηση ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων (CETS αριθ. 224), το οποίο, ωστόσο, δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ.

¹⁹ Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπόθεση C-311/18, Data Protection Commissioner κατά Facebook Ireland και Maximilian Schrems (στο εξής: Schrems II), σκέψη 96.

²⁰ Σε περίπτωση αμφιβολίας σχετικά με την ύπαρξη διεθνούς συμφωνίας και τη φύση της, οι οντότητες στην ΕΕ που λαμβάνουν αίτημα μπορούν να έρχονται σε επαφή και να διαβουλευούνται με τις οικείες εθνικές αρμόδιες αρχές (για παράδειγμα Υπουργείο Δικαιοσύνης, Υπουργείο Εξωτερικών, τομεακές εποπτικές αρχές κ.λπ.).

²¹ Βλέπε σχετικά το μέρος 2 των κατευθυντήριων γραμμών 2/2020 σχετικά με το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α) και το άρθρο 46 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού 2016/679 για τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ δημόσιων αρχών και φορέων του ΕΟΧ και δημόσιων αρχών και φορέων εκτός ΕΟΧ, έκδοση 2.0· εγκρίθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2020.

²² Όσον αφορά το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ, θα μπορούσε να υπάρξει μια τρίτη περίπτωση όπου υπάρχει διεθνής συμφωνία η οποία δεν παρέχει κατάλληλη νομική βάση σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του ΓΚΠΔ, για παράδειγμα επειδή οι σχετικές διατάξεις της συμφωνίας δεν είναι αρκετά συγκεκριμένες (π.χ. δεν αντικατοπτρίζουν τα στοιχεία που απαριθμούνται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ).

- Πρώτον, εάν **δεν υπάρχει διεθνής συμφωνία** που να προβλέπει συνεργασία μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και της αρχής τρίτης χώρας, η διαβίβαση σε αρχή τρίτης χώρας πρέπει να βασίζεται σε άλλη νομική βάση σύμφωνα με το άρθρο 6 ΓΚΠΔ και σε άλλο λόγο διαβίβασης βάσει του κεφάλαιου V.
- Δεύτερον, εάν υπάρχει διεθνής συμφωνία που προβλέπει τη νομική βάση σύμφωνα με το άρθρο 6, αλλά **δεν περιέχει τις κατάλληλες εγγυήσεις** σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α) και τις κατευθυντήριες γραμμές 2/2020 του ΕΣΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να προσδιορίσει άλλον λόγο διαβίβασης στο κεφάλαιο V.

37. Εάν δεν υπάρχει εφαρμοστέα απόφασης επάρκειας²³ ή κατάλληλες εγγυήσεις, το άρθρο 49 του ΓΚΠΔ προσφέρει περιορισμένο αριθμό ειδικών περιπτώσεων στις οποίες μπορεί να πραγματοποιηθεί διαβίβαση, για παράδειγμα εάν είναι απαραίτητη για σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος ή για τη θεμελίωση, την άσκηση ή την υποστήριξη νομικών αξιώσεων²⁴. Ωστόσο, όπως διευκρινίζεται σε προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ, οι παρεκκλίσεις του άρθρου 49 του ΓΚΠΔ πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά και να αφορούν κυρίως δραστηριότητες επεξεργασίας που είναι περιστασιακού ή μη επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα²⁵.

²³ Η εκτίμηση της δυνατότητας εφαρμογής απόφασης επάρκειας θα πρέπει να διενεργείται κατά περίπτωση, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το πεδίο εφαρμογής της απόφασης επάρκειας.

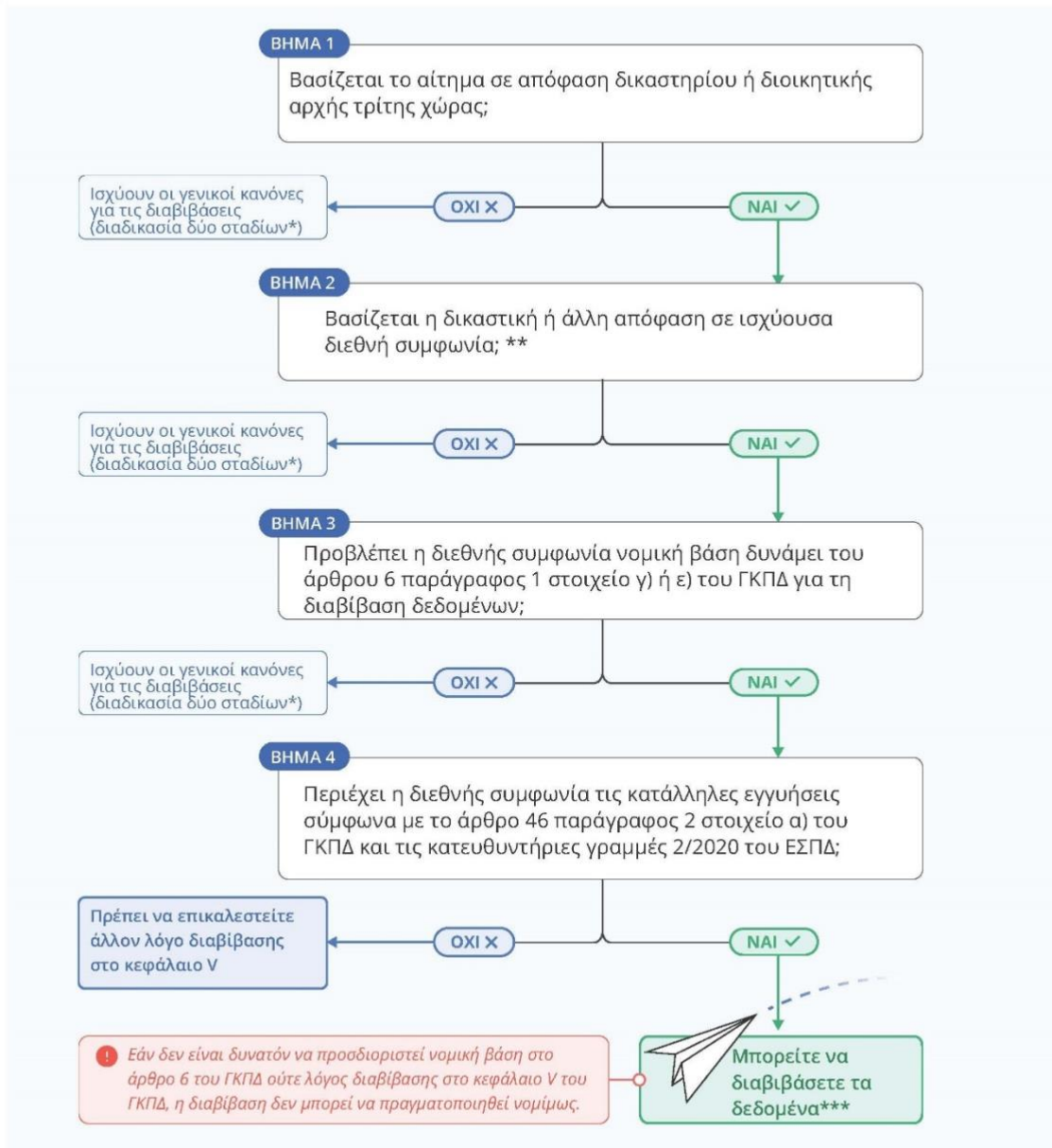
²⁴ Βλέπε άρθρο 49 παράγραφος 1 στοιχεία δ) και ε) του ΓΚΠΔ.

²⁵ Βλέπε Κατευθυντήριες γραμμές 2/2018 αναφορικά με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 49 του κανονισμού 2016/679, οι οποίες εκδόθηκαν στις 25 Μαΐου 2018.

Παράρτημα — Πρακτικά βήματα

Το άρθρο 48 αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία δημόσιος φορέας τρίτης χώρας ζητεί από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία στην ΕΕ να διαβιβάσει δεδομένα στην εν λόγω αρχή και το αίτημα απορρέει από απόφαση δικαστηρίου ή διοικητικής αρχής της τρίτης χώρας.

Κατά τη λήψη **αιτήματος** για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από αρχή τρίτης χώρας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία²⁶ στην Ένωση θα πρέπει να απαντήσει στις ακόλουθες ερωτήσεις προκειμένου να αποφασίσει αν το αίτημα μπορεί να ικανοποιηθεί:

*Διαδικασία δύο σταδίων: Η νόμιμη διαβίβαση απαιτεί την ύπαρξη νομικής βάσης στο άρθρο 6 του ΓΚΠΔ και λόγου διαβίβασης στο κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ.

** Σε αυτήν τη συγκεκριμένη περίπτωση, ως ισχύουσα διεθνή συμφωνία νοείται η διεθνής συμφωνία που προβλέπει τη δυνατότητα υποβολής απευθείας αιτημάτων από δημόσιες αρχές σε τρίτες χώρες για πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία από ιδιωτικές οντότητες στην ΕΕ. Εάν δεν υπάρχει τέτοια συμφωνία αλλά διεθνής συμφωνία που προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ δημόσιων αρχών στον συγκεκριμένο τομέα, όπως σύμβαση αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής (ΣΑΔΣ), οι ιδιωτικές οντότητες στην ΕΕ θα πρέπει γενικά να παραπέμπουν την αιτούσα αρχή της τρίτης χώρας στην οικεία εθνική αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από την ΣΑΔΣ ή τη συμφωνία (βλέπε επίσης υποσημείωση 3 των κατευθυντήριων γραμμών).

***Υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις λοιπές σχετικές διατάξεις του ΓΚΠΔ.

26. Εάν ο αποδέκτης του αιτήματος είναι ο εκτελών την επεξεργασία, ο εν λόγω εκτελών την επεξεργασία πρέπει να ενημερώσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και να ακολουθήσει τις οδηγίες του υπευθύνου επεξεργασίας όσον αφορά το αίτημα, εκτός εάν το δικαίω της Ένωσης ή το δικαίω του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο εκτελών την επεξεργασία του απαγορεύει να ενημερώσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για «σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος» [βλέπε σχετικά άρθρο 28 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ και κατευθυντήριες γραμμές 07/2020 του ΕΣΠΔ σχετικά με τις έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία στον ΓΚΠΔ, οι οποίες εκδόθηκαν στις 7 Ιουλίου 2021].